

us Changhienchungus; uterque facinorosis editis & ferocia insolens; qui, ne alter ab altero tamquam æmulo deleteretur, longius invicem discesserunt, fortunam quisque suam secuturi. Licungzus Boreales Xensi Provinciæ ac Honan partes tenuit; alter Suchuen, & Huquang divexabat. Verum ne, si de utroque mixtum agamus, confundatur narratio, Licungzo priorem locum dabimus: qui potissime in causa fuit, cur Tartari Imperium illud occupaverint; quod ipse jam tenebat, si moderationi clementiam adjunxisset. Subsequentur deinceps res ab altero gestæ.

Latrones Provincias Xensi & Honan vexant.

Anno itaque MDCXLI, latrones ex Provincia Xensi (ubi quamplurimas civitates ac oppida expilaverant) ingenti numero in amœnissimam Honan Provinciam irrumpunt, & recta nobilissimam metropolim, Caifung dictam, petunt ac obsident. Illam ingens defendebat præsidium; unde tormentorum curulium sæviante in eos procella, cum clade obsidionem deferere coacti sunt. Inde populabundi circumvicinas invadunt civitates ac urbes, & quamplurimas diripiunt. Ita viribus aucti, annonam quamplurimam, ac perditis hominibus congregatis, iterum metropolitanam petunt; quam cum desperarent vi aut assultibus occupari posse, longa obsidione ad deditiorem cogere statuunt, ut ditissimis opulentissimæ urbis spoliis augerentur. Vrbs hæc tametsi trium fere leucarum ambitum habet, undequaque tamen cingunt, ut nihil urbem invehi posset. Præfecti per duos menses, quibus alio latrones diverterant, quamplurimam quidem annonam congregaverunt; sed quod tota Provincia frugum alioquin abundantissima, earum inopiam à sterilitate pateretur, non fuit tanta annonæ copia, quanta sex mensibus infinitæ populi multitudini alendæ sufficeret. Sex ergo menses tenuit hæc obsidio pertinacissima; & quamvis ad summas angustias famis præfidiarii prævenissent, numquam tamen cum hoste pacisci voluerunt, auxilium ab Imperatoris exercitu sperantes. Calamitatis magnitudo excessit modum, & Ierosolymitanæ similis, si non major, videri potuit. Orizæ libra argenti libra vendebatur; corii antiqui putridi libra, decem argenteis: cadaveris humani caro publice tamquam porcina prostabat: mortuos in plateis exponere, ut illorum essent cibi qui mox aliorum futuri erant, pietas putabatur. Reliqua dirissima taceo. Vrbs in planitie sita est ad Austra-

Inaudita fames.

stralem partem ingentis ac præcipitis fluminis, quod Hoang Sinæ vocant; nos Croceum vel luteum dicimus, à colore luteo, quo semper turbidum fluit: una fere leuca distat hoc flumen ab urbe; cumque ejus aquæ urbis planitie altiores sint, ejusdem littora aggere longissimo ex quadratis lapidibus muniuntur, ne superfundat se urbi. Ad hos aggeres tandem Imperatoris exercitus venit, ratus sine pugna hostes omnino deleri posse aquis, si aggeres dissolveret. Ac suspicio aberat aquas ad tantam altitudinem perventuras, ut altissima urbis mœnia superarent. Forte per id tempus Autumnus crebriores solito pluvie fuere, quibus sic flumen intumuit, ut majores volvens undas, ruptis latius quam pro necessitate aggeribus, non modo quamplurimos hostium ruina involverit, sed & amicam urbem totam submerferit, plus quam trecentis hominum millibus aqua haustis. Ita nobilissima urbs, quæ jam antiquis temporibus Imperatorum sedes fuerat, non campus, sed lacus quidam repente fuit: domus omnes undarum vi non modo tectæ, sed & omnino dirutæ sunt. Cum illis periit & Templum, & Sacerdos Societatis nostræ R. P. Robertus de Figueredo ibidem submersus: qui cum mature se periculo posset subducere, maluit animam suam pro ovibus suis ponere; non raros enim Christianos urbs habebat. Contigit hujus urbis excidium nona Octobris MDCXII. Eodem tempore latronum Dux Licungzus Regis titulum assumpsit, dictus Xunuang, quod prosperum Regem sonat; & mox iterum Xensi Provinciam invasit, ac totam occupavit, postquam Honan fere totam in suam rede-gisset potestatem. Vbi ad Xensi Provinciæ Metropolim Sigan venit, à præsidio quidem aliquantisper repugnatum est: post trium tamen dierum obsidionem urbs intercepta est: totidem dierum spatium militibus ad prædam concessum in victoriæ præmium. Intra eandem deinde urbem totius fere Provinciæ annonam collegit, tum ut populos in officio contineret, tum ut Imperatoris militibus vastitatem objiceret. De Imperio quoque velut obtinendo jam securus, titulum Imperatoris assumpsit, & familiam quam fundare meditabatur, Thienxunam dixit. Thienxun Cælo obedientem sonat: quo titulo populis ac militibus suis persuadere conabatur, Cæli esse voluntatem ut imperaret, atque à Cælo Imperium sibi tradi, ut populos ab Imperatoris avaritia liberaret,

Caifung urbs aquis mergitur.

Dux latronum Regis titulum assumit.

Xensi Provincia occupatur.

Latronum Dux Imperatoris Sinarum nomen assumit.